

Til Stortingets energi- og miljøkomite (EMK)

Høring – Representantforslag om stabile rammeverk for mer småkraft 31 S (2025–2026)

Bakgrunn for representantforslaget er ønske om stabile rammevilkår for småkraft og legge til rette for utbygging av mer småkraft gjennom uendret grunnrente- og naturressursskatt for vannkraft, og ved å instruere NVE til å prioritere raskere saksbehandling av småkraftkonsesjoner.

Verden står nå overfor to eksistensielle menneskeskapte kriser; tap av naturmangfold og klimaendringer. Arealinngrep og nedbygging av natur er den viktigste årsaken til tap av naturmangfold, samtidig er måten vi bruker våre landområder på, en betydelig driver av klimaendringene. I Norge er allerede to av tre elver bygd ut, 13 av de største innsjøene er oppdemt, og det er rundt 1800 vannkraftverk, store og små i drift pr i dag. Dette har hatt store konsekvenser for natur – og friluftslivsverdier.

Den Norske Turistforening (DNT), Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og Norsk Friluftsliv vil derfor advare mot å legge til rette for mer utbygging av småkraft. Dette gir etter vår mening lite kraft, men store naturinngrep, jf. blant annet NRK-saken [Elv i fare](#), fra februar i år. Vi vil også peke på viktigheten av at småkraftprodusentene må utnytte hele produksjonskapasiteten i småkraftverkene som allerede er utbygd og hvor naturinngrepene har funnet sted.

I representantforslaget tas det til orde for at det er viktig å styrke *kraftbalansen* raskt og at småkraft kan være en god kilde til dette, men de siste prognosene fra NVE¹ viser at det ventes en positiv kraftbalanse i hele analyseperioden frem til 2050, og at vi dermed har tid til å finne naturvennlige løsninger for energibehovet. Samtidig viser NVE til at vi har utfordringer med *balansekraft*, og at vi trenger mer effekt, eller regulerbar kraft for å ta unna forbrukstoppene, særlig på vinteren. Dette vil ikke småkraften kunne bidra med. Småkraft produseres i hovedsak i små og bratte nedbørsfelt, uten magasiner, og leverer kraft direkte til nettet, samtidig som storparten av alle andre småkraftverk – oftest om sommeren og høsten når det regner på Vestlandet.

Det er ikke verdt å ødelegge miljøet i mange flere intakte elver for å produsere bare litt kraft når vi trenger det minst. Om grundige behovs- og konsekvensvurderinger tilsier utbygging av nye kraftverk mener organisasjonene det vil være mer hensiktsmessig å satse på den kraftutbyggingen som monner, men selvsagt med naturhensyn godt ivaretatt. Å senke innslagspunktet for grunnrente- og naturrenteskatten for mindre vannkraftverk vil bidra til best mulig vilkår for store regulerbare kraftverk, heller enn mange små.

¹ <https://www.nve.no/energi/analyser-og-statistikk/langsiktig-kraftmarkedsanalyse/langsiktig-kraftmarkedsanalyse-2025>

DNT, NJFF og Norsk Friluftsliv mener derfor at:

- skattevilkårene bør være insentiver for oppgradering og optimalisering av den vannkraften vi allerede har, gitt oppdaterte miljøvilkår og natur- og friluftslivshensyn
- den mest miljøvennlige energien er den vi faktisk ikke bruker. Derfor må potensialet i spare- og energieffektiviseringstiltak hentes ut før det vurderes å bygge ut ny fornybar energiproduksjon som fører til ytterligere naturinngrep/-tap.
- om det skal bygges ny vannkraft må det mellom annet legges til grunn natur- og friluftslivshensyn, miljødesign, vilkår for effektkjøring, miljøbasert minstevannføring, og gode demokratiske prosesser.
- Vassdragsvernet må respekteres, og vernede vassdrag må ikke åpnes for utbygging

DNT, NJFF og Norsk Friluftsliv anmoder komiteen om å avvise forslaget om at regjeringen skal beholde dagens grunnrente- og naturressursskatt for vannkraft, samt å avvise forslaget om å instruere Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om å prioritere raskere saksbehandling av småkraftkonsesjoner.